

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
Освітня програма	<u>«Середня освіта (фізична культура)»</u>
Спеціалізація	<u>014.11 Фізична культура</u>
Спеціальність	<u>014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)</u>
Галузь знань	<u>01 Освіта/Педагогіка</u>

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від 28 серпня 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Історія і культура України
Викладач (-і)	Єгрешій Олег Ігорович Кандидат історичних наук, доцент
Контактний телефон викладача	+380677383657
Е-mail викладача	ludyna@ukr.net
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	

2. Анотація до навчальної дисципліни

Історія України та української культури – дисципліна, яка формує ідентичність і національну самоповагу, адже історія української культури концентрує у собі такі взаємопов’язані речі, як національна мова, традиції та історична пам’ять. Вводячи студентів спеціальності у світ української культури з її основними науковими проблемами і дискурсами, ми намагаємося представити головні історичні віхи становлення та розвитку української нації, простежити процес формування національно-культурних цінностей із «задньою думкою», що засвоєні уміння і навички, знадобляться їм для роботи по спеціальності

Увагу приділено також з’ясуванню низки теоретичних питань щодо сутності історії, її структури, у взаємозв’язку з суспільно-політичними та економічними процесами нинішньої доби, співвідношенню загальнолюдських та національних культурних цінностей, традиціям та новаціям у культурі тощо. Розглядаються й проблеми збереження національних культурних традицій в народному середовищі, а також вділяється увага небезпекам, що постають нині перед українським і світовим соціумами. За нашим задумом, поінформовані студенти у майбутньому зможуть інформувати про зазначені цивілізаційні виклики і своєму контактному середовищу.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета дисципліни: студент повинен засвоїти весь матеріал з історії і культури України при допомозі поданих викладачем методичних рекомендацій, підготовлених семінарських занять, самостійної роботи, колоквіумів, захистів краєзнавчих робіт тощо. Засвоїти важливі дати з історії і культури України, орієнтуватися у визначенні історичних епох, володіти історичною термінологією, глосарієм.

Основними **завданнями** вивчення студентами дисципліни «Історія і культура України» є засвоєння ними знань та набуття навичок щодо:

- ознайомити студентів із основною хронологією подій, рубіжними датами і ключовими подіями історичного минулого України;
- ознайомити студентів спеціальності із основною періодизацією історичного процесу;
- запропонувати студентам прізвища основних дійових осіб історичного минулого України;
- навчити студентів мислити у широкому всесвітньоісторичному контексті, залучаючи відповідний фактичний матеріал;
- навчити студентів оволодівати основними навичками написання краєзнавчих робіт;
- навчити студентів зіставляти історичні події із сучасністю. Давати оціночні судження сучасним подіям, «екстраполувати епохами»

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності
<p>ПК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі освіти (фізична культура), що передбачає застосування теорій, технологій та методів відповідних наук, педагогіки, психології, теорії та методики фізичної культури, фізіології, біомеханіки, морфології і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах освіти, а також у сфері шкільного туризму</p>
<p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 1 Здатність витися та оволодівати сучасними знаннями</p> <p>ЗК 2 Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні</p> <p>ЗК 3 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірності розвитку, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.</p> <p>Фахові компетентності:</p> <p>ФК-1. Здатність формувати в учнів предметні компетентності з фізичного виховання, медико-біологічних та психологічних основ і технологій розвитку рухових умінь і навичок та фізичних якостей, санітарно-гігієнічних основ діяльності у сфері фізичної культури, відповідно до вимог стандарту середньої освіти.</p> <p>ФК-13 Здатність виховувати в учнів соціально-особистісні якості: цілеспрямованість, організованість, працьовитість, відповідальність, громадянськість, комунікативність.</p> <p>ФК-19 Здатність до безперервного професійного розвитку</p>
Програмні результати навчання
<p>ПРН-25 Бути здатним до дотримання етичних норм, формувати комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями й вихованцями та їхніми батьками.</p> <p>ПРН-27 Розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.</p> <p>ПРН-28. Здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем.</p> <p>ПРН-29. Знати та розуміти сутність, принципи, методи, форми та організацію процесу навчання і виховання людини.</p>

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		12	
семінарські / практичні / лабораторні заняття		26	
самостійна робота		52	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
2	014 Середня освіта (фізична культура)	1	нормативна

Тематика навчальної дисципліни				
Тема	Кількість год.			
	лекції	практичні	сам. роб	
Тема 1 Вступ. Найдавніші часи в історії України	2		2	
Тема 2 Київська Русь.		2	4	
Тема 3 Галицько-Волинська держава		2	4	
Тема 4. Українські землі у складі Литви і Польщі (друга половина XIV – початок XVI ст.):	1		2	
Тема 5. Виникнення козацтва. Запорізька Січ.	1		2	
Тема 6. Українські землі у складі Речі Посполитої (остання третина XVI – перша половина XVII ст.).	1		2	
Тема 7. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст. під проводом Б. Хмельницького.		2	2	
Тема 8. Політичне становище України в другій половині XVII ст.	1		2	
Тема 9. Українські землі у складі Російської імперії у XVIII ст.	1		2	
Тема 10. Українські землі у складі Російської імперії у XIX ст.	1		6	
Тема 11. Українські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у XIX ст.		2	4	
Тема 12. Україна на початку XX ст.			4	
Тема 13. Центральна Рада. Українська Гетьманська держава.	2		6	
Тема 14. Директорія УНР. Західно-Українська Народна Республіка		2	4	
Тема 15. Українські землі у міжвоєнний період.		2	6	
Тема 16. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945).		2	2	
Тема 17. Україна у складі СРСР (1945–1991).	2	2	4	
Тема 18. Україна – незалежна держава.		2	2	
	Всього	12	18	60

6. Система оцінювання освітньої компоненти

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Робота на парах – 40 б. Оцінка за індивідуальну роботу – 10 б. Залікова тестова робота – 50 б.</p> <p>Поточний контроль з дисципліни «Історія України та української культури» відбувається шляхом перевірки засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять, підготовки індивідуальної роботи (краснавчочого реферату) та контролю самостійного опрацьованої додаткової літератури.</p> <p>Перевірка засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей (в тому числі у формі презентацій), коротких письмових / тестових робіт. За опрацювання тем, визначених для семінарських занять студент може отримати максимально 40 балів. Відповідна форма активності студентів оцінюється за десятибальною системою.</p> <p>Навики роботи із науковою літературою, вміння аналізувати знайдені</p>
---	--

	<p>матеріали, робити висновки та узагальнення студенти реалізують шляхом написання індивідуальних робіт (краєзнавчих рефератів). Індивідуальна робота оцінюється максимально у 10 балів. Студентам також пропонується самостійне опрацювання наукових джерел, які є знаковими для відповідної дисципліни.</p> <p>Семестровий контроль відбувається формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за семестровий контроль знань і залік у формі тестів. За залік виставляється максимум 50 балів. Тобто усього студент може набрати 100 б.</p>										
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p style="text-align: center;">Вимоги до написання краєзнавчих рефератів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кількість сторінок – від 12 аркушів. 2. Нумерація сторінок починається з третьої, де розпочинається виклад першого розділу. 3. Перша сторінка – титульна. 4. На другій сторінці вміщується <i>зміст</i> реферату. 5. Структурно реферат повинен ділитися на 5 (п'ять) одиниць: власне змісту реферату, вступної частини (вступу), двох пропорційних чи розділів, висновків, списку використаної літератури. 6. <i>Вступ</i> – дуже важлива складова одиниця реферату, оскільки показує самостійність авторського підходу до роботи. У вступній частині реферату найголовніше вдало сформулювати актуальність теми, розкрити власне бачення автором важливості проблеми. Зазвичай <i>вступ</i> при написанні реферату не повинен перевищувати однієї сторінки. 7. При розкритті розділів не варто надмірно деталізувати, акцентувати на другорядних питаннях, подавати інформацію (дати, події), яка побіжно, опосередковано розкриває тему. З іншого боку, при написанні реферату не варто дуже захоплюватися аналізом “фактажу”. Короткі підсумкові узагальнення по розділах слід зробити хіба що наприкінці цих розділів, виділивши для цього один абзац. Розкриваючи розділи, належить пам'ятати, що найголовніше завдання, що стоїть перед автором – максимально широко, але водночас лаконічно висвітлити тему реферату. Наприкінці розділів вартує зробити короткий самостійний висновок (декілька речень). При розкритті розділів іноді (якщо є більш як 10 позицій літератури) роблять поклики на відповідні прочитані книги. Поклики подають у квадратних дужках, де зазначають також сторінки книги, звідки запозичується інформація. 8. Реферат повинен також містити завершальну частину – <i>висновки</i>. У них автору належить підвести підсумки реферату. Спробувати, свого роду, дати відповідь на питання – що слідє з пропонованого фактичного матеріалу? Найважливіше аби висновки мали самостійний характер. Як правило, у рефераті висновкова частина не повинна перевищувати одну сторінку. 9. Завершальна частина – список використаної літератури. Узагалі мінімальна кількість позицій літератури для реферату – 5 <i>позицій</i>. Літературні позиції повинні бути побудовані за алфавітним принципом. <p style="text-align: center;"><i>Взірець змісту:</i></p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td>Вступ.....</td> <td style="text-align: right;">3</td> </tr> <tr> <td>Розділ І Історія села Кричка.....</td> <td style="text-align: right;">4</td> </tr> <tr> <td style="padding-left: 20px;">Розділ ІІ. Повсякденне життя жителів села Кричка 1960-х рр. (за польовими дослідженнями автора.</td> <td style="text-align: right; vertical-align: bottom;">9</td> </tr> <tr> <td>Висновки.....</td> <td style="text-align: right;">11</td> </tr> <tr> <td>Список використаних джерел.....</td> <td style="text-align: right;">12</td> </tr> </table> <p style="text-align: center;"><i>Взірець списку використаної літератури:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Коляструк О. А. Предмет історії повсякденності: історіографічний огляд його становлення у зарубіжній та вітчизняній історичній науці. Український історичний журнал. 2007. № 1. С. 174–184. 2. Матеріали польових досліджень. Опитування провів (провела) 12 	Вступ.....	3	Розділ І Історія села Кричка.....	4	Розділ ІІ. Повсякденне життя жителів села Кричка 1960-х рр. (за польовими дослідженнями автора.	9	Висновки.....	11	Список використаних джерел.....	12
Вступ.....	3										
Розділ І Історія села Кричка.....	4										
Розділ ІІ. Повсякденне життя жителів села Кричка 1960-х рр. (за польовими дослідженнями автора.	9										
Висновки.....	11										
Список використаних джерел.....	12										

	<p>березня 2023 р. Кушнір Андріана.</p> <p>3. Удод О. Медійна історія та професійна репутація історика. URL. http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/182340/10-Udod.pdf?sequence=1</p> <p>4. Удод О. Історія повсякденності як провідний напрям української історіографії. Кращезнавство. 2010. № 3. С. 6–9. URL. http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/32065/02-Udod.pdf?sequence=1</p> <p>5. Коляструк. О. Історія повсякденності як об'єкт історичного дослідження: історіографічний і методологічний аспекти. Х.: Видавництво «Курсор». 2008. 122 с.</p>
Семінарські заняття	<p>Критерії поточного оцінювання:</p> <p>Відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) та Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Нова редакція) (введено в дію наказом ректора № 361 від 31.07.2020 р.) знання оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; - «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; - «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; - «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент повинен отримати максимум 26 б. (за семінарські заняття і написання реферату)
Підсумковий контроль	Форма контролю (залік); Форма здачі (комбінована) максимум 50 б. за семестр і максимум 50 б. за тестову підсумкову роботу

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи	Оцінювання письмових робіт студентів регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного
-----------------	---

	<p><u>університету імені Василя Стефаника»</u> (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7.</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на низці положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➤ Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➤ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. <p>Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7.</p> <p>Невідпрацювання занять може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» – ознайомитися із положеннями можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7.</p> <p>та до «Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7.</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положення про визнання результатів навчання,</p>

[здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/) (введено в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 24 листопада 2022 р. № 672) - <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

8. Ресурсне забезпечення

Література

Основна

1. Аркас М. Історія України-Русі. Одеса: Маяк, 1994. 392 с.
2. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. – 3-тє вид., доп. – К.: Академвидав, 2006. 688 с. (Альма-матер).
3. Верстюк В. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. К.: Наукова думка, 1995. 688 с.
4. Гусев В.І. Історія України: навч. посіб. К.: Вища школа, 2003. 431 с.
5. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ–ХХ ст. К.: Генеза, 2000. 360 с.
6. Грушевський М. Історія України-Руси. В 11 т., 12 кн. К.: Наукова думка, 1991.
7. Давня історія України: в 3 т. К.: Наукова думка, 1997-2000.
8. Довідник з історії України. А-Я / за заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста; Ін-т істор. досліджень ЛНУ ім. І. Франка. – 2-ге вид., допрац. і доп. – К.: Генеза, 2001. 1136 с.
9. Дорошенко Д. Нарис історії України: у 2 т. К., 1991.
10. Жуковський А. Нарис історії України. Львів, 1992. 230 с.
11. Енциклопедія історії України: у 5-ти т. / редкол.: В.А. Смолій (голова), Я.Д. Ісаєвич, С.В. Кульчицький [та ін.]. К.: Наукова думка, 2005.
12. Історія України: посібник / за ред. Г. Темка, Л. Тупчієнка. К.: Видавничий центр «Академія», 2002 480 с. (Альма-матер).
13. Історія України / за ред. В. Смолія. – 3-тє вид., доп. й перероб. – К.: Альтернативи, 2002. 471 с.
14. Історія України / кер. авт. кол. Ю. Зайцев. – Вид.4-тє. – Львів: Світ, 2003. 520 с.
15. Історія України: навч.-метод. посіб. для семінар. занять / В.М. Литвин, А.Г. Слісаренко, В.Ф. Колесник [та ін.]. К.: Знання-Прес, 2006. 460 с.
16. Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / уклад., комент. В.Ю. Короля. К., 2002. 448 с. (Альма-матер).
17. Історія українського козацтва: Нариси: у 2 т. / редкол.: В.А. Смолій та ін. К.: Києво-Могилянська академія, 2006. – Т. 1. – 800 с.; 2007. – Т.2. 724 с.
18. Касьянов Г. Україна 1991–2007: нариси новітньої історії. К.: Наш час, 2008. 432с.
19. Король В. Історія України: навч. посібник. – 2-ге вид., доп. – К.: В.Ц.:«Академія», 2008. 496 с. (Альма-матер)
20. Котляр М. Довідник з історії України. К., 1996. 240 с.
21. Крип'якевич І. Історія України. Львів: Світ, 1992. 520 с. («Пам'ятки історичної думки України»).
22. Магочій Павло-Роберт. Історія України. К.: Критика, 2007. 640 с.
23. Мицик Ю. Історія України: навч. посіб. для старшокласників. К., 2005. 576 с.
24. Мороз В.Я. Україна у двадцятому столітті. Етап перший. 1900-1920 рр. Львів: Ліга-Прес, 2005. 656 с.
25. Новий довідник: Історія України / упоряд. С. Крупчан, Т. Крупчан, О. Скопненко, О. Іванюк. – 2-ге вид. – К.: ТОВ «КАЗКА», 2006. 736 с.
26. Остафійчук В. Історія України: сучасне бачення: навч. посіб. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2006. 422 с.
27. Історія України ХХ – початку ХХІ століття: навч. посіб. / П.П. Панченко, Н.П. Барановська, С.С. Падалка та ін.; за заг. ред. В. А. Смолія. К.: Знання, 2004. 582 с.
28. Пасічник М. Історія України: державницькі процеси, розвиток культури та політичні перспективи: навч. посіб. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2006. 735 с.
29. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2 т. К.: Либідь, 1992.
30. Полянський О. Історія України: навч. посіб. для семінарських занять для студ. неісторичних спеціальностей ВНЗ. Л.: ЛДУФК, 2011. 468 с.
31. Савченко Н. Історія України: модульний курс: навч. посіб. К., 2006. 544 с.
32. Світлична В. Історія України: навч. посіб. – 4-е вид. – К.: Каравела, 2008. 400 с.

33. Субтельний О. Україна: історія [пер. з англ. В. Шевчука]. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Либідь, 1993. 720 с.
34. Україна крізь віки: у 15 т. / НАН України; Ін-т історії України НАН України. К., 1998–1999.
35. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероблене та розшир. К.: Критика, 2005. 584 с.

Додаткова

1. Антонович В.Б. Про козацькі часи на Україні. К.: Дніпро, 1991. 238 с.
2. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні. 1917–1953: суспільно політичний та правовий аналіз: у 2 кн. К., 1994. – Кн. 1. 432 с.; Кн. 2. 688 с.
3. Брайчевський М. Конспект з історії України. К.: Знання, 1991. 204 с.
4. Вацеба О.М. Нариси з історії спортивного руху в Західній Україні. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997. 232 с.
5. Видатні постаті в історії України IX–XIX ст.: Короткі біогр. нариси. Історичні та худож. портрети / В.І. Гусев, В.П. Дрожжин та ін. К.: Вища школа, 2002. 359 с.
6. Голод 1921–1923 років в Україні. Збірник документів і матеріалів. К.: Наукова думка, 1993. 240 с.
7. Голодомор 1932–1933 років в Україні: документи і матеріали / упор. Р.Я. Пиріг; НАН України, Ін-т історії України. К.: Вид. дім. «Києво-Могилянська академія», 2007. 1128 с.
8. Гунчак Т. Україна: перша половина ХХ ст.: нариси політичної історії. К.: Либідь, 1993. 288 с.
9. Даниленко В., Сталінізм на Україні (20–30-ті роки). С. Кульчицький. К.: Либідь, 1991. 344 с.
10. Дві Русі / за заг. ред. Л. Івшиної. К.: Факт, 2003. 496 с. (Бібліотека газети «День»).
11. Енциклопедія історії України: у 5-ти т. / редкол.: В.А. Смолій (голова), Я.Д. Ісаєвич, С.В.Кульчицький та ін. К.: Наукова думка, 2005.
12. Енциклопедія українознавства. Словникова частина: У 10 т. Львів, 1993–2001.
13. Енциклопедія українознавства. Загальна частина: у 3 т. К., 1994–1995.
14. Єгрешій О. Єпископ Григорій Хомишин: портрет релігійно-церковного і громадсько-політичного діяча. Івано-Франківськ: НоваЗоря, 2006. 168 с.
15. Єгрешій О. Сакральні архетипи: спроба традиціоналістського погляду на історичну ретроспективу. Карпати. Всеукраїнський науковий і культурнопросвітній часопис. 2014. № 5 С. 343–356.
16. Єгрешій О. Гендерна ідеологія: науковий дискурс на тлі руйнування традиції. Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. 2016. № 28. С. 155–164.
17. Єгрешій О. Виступ польського посла Броніслава Войцеховського проти митрополита Андрея Шептицького 1938 р.: зміст та громадський резонанс. Василь Стефаник, Іван Франко, Андрей Шептицький у контексті культурно-просвітницьких процесів кінця XIX–XX століть: колективна монографія / упорядкування та наукове редагування: Наталя Мочернюк, Олександр Солецький. Івано-Франківськ: ВГЦ «Просвіта», 2020. С. 74–83. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/7937?locale=uk>
18. Іванченко Р. Історія без міфів: Бесіди з історії укр. державності: навч. посіб. для студ. вищ.навч. закл. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: МАУП, 2006. 624 с.
19. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник : навч. посіб. для студ. вищих навч.закл. / редкол. В.М.Литвин та ін.; ред. Л. О.Біда. К.: Вища школа, 2002. 430 с.
20. Історія України в особах: Литовсько-Польська доба / О. Дзюба, М. Довбищенко, О. Русина та ін. К.: Україна, 1997. 272 с.
21. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Збірник документів і матеріалів / за заг.ред. А.П. Коцура, Н.В. Терес. Київ-Чернівці: Книги ХХІ, 2008. 1100 с.
22. Історія української культури: в 5-ти т. – Т. 1-3. К.: Наукова думка, 2001.
23. Касьянов Г. Українська інтелігенція 1920-х – 30-х років: соціальний портрет та історична доля. К., 1992. 176 с.
24. Касьянов Г. Сталінізм і українська інтелігенція (20–30-ті рр.). К.: Наукова думка, 1991. 96 с.
25. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в Русі Опору 1960–80-х років. К.: Либідь, 1993. 224 с.
26. Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919–1928). К., 1996. 508 с.
27. Політична історія України ХХ століття: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.І. Кудряченко, Г.І. Калінічева, А.А. Костира. К.: МАУП, 2006. 696 с.
28. Косик В. Україна і Німеччина в Другій світовій війні. Париж; Нью-Йорк; Львів, 1993. 660 с.
29. Костюк Г. Сталінізм в Україні: Генеза і наслідки: Дослідження і спостереження

- сучасника / Г.Костюк; пер. з англ. К.: Смолоскип, 1995. 508 с.
30. Котляр М.Ф. Історія України в особах: Давньоруська держава. К.: Україна, 1996. 240 с.
31. Організація Українських націоналістів і Українська Повстанська Армія. Історичні нариси / НАН України; Ін-т історії України; С.В. Кульчицький. К.: Наукова думка, 2005. 495 с.
32. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі / В.В. Петровський, Л.О. Радченко, В.І. Семененко. Х.: ВД «ШКОЛА», 2007. 592 с.
33. Політична історія України ХХ ст.: У 6 т. / НАН України; Ін-т політ. і етнонац. досліджень; І.Ф.Курас, Ю.І.Шаповал, Ю. А. Левенець та ін. К.: Генеза, 2002-2003.
34. Політичний терор і тероризм в Україні. ХІХ – ХХ ст. Історичні нариси / Д.В. Архірейський, О.Г. Бажан, С.І. Білокінь та ін. К.: Наукова думка, 2002. 952 с.
35. Полянський О. Західна Україна у двох революціях: 1848–1918. Тернопіль: Джура, 1998. 52 с.
36. Полянський О. Історичні силуети. Тернопіль: ЛІЛЕЯ, 1998. 128 с.
37. Полянський О. Курс лекцій з історії України. Остання чверть ХVІІІ – середина ХІХ ст. Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. 192 с.
38. Полянський О. Армія нескорених. До 60-річчя УПА. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 48 с.
39. Полянський О. Український рух Опору в 1921 – 1939 рр. Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. 64 с.
40. Попович Мирослав. Червоне століття. К.: АртЕк, 2005. 888 с.
41. Потоцький В.П. Хто є хто в українській історії. Х.: ВД «ШКОЛА», 2010. 160 с. (Історичний архів: Маленькі таємниці великої історії).
42. Реєнт О. Усі гетьмани України: Легенди, міфи, біографії. Х.: Фоліо, 2007. 415 с. (Історичне досьє).
43. Реєнт О., Коляда І.А. Україна між світовими війнами (1914-1939). Події. Люди. Документи: Нариси історії: навч. посіб. К.: Школа, 2004. 544 с.
44. Реєнт О. Україна в імперську добу (ХІХ – поч. ХХ ст.). К., 2003. 340 с.
45. Розсекречена пам'ять: Голодомор 1932–1933 років в Україні в документах ГПУ-НКВД. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 604 с.
46. Рубльов О. Сталінщина і доля західноукраїнської інтелігенції. 20–50-ті рр. ХХ ст. К.: Наукова думка, 1994. 350 с.
47. Рух Опору в Україні: 1960-1990. Енциклопедичний довідник / передм. Осипа Зінкевича, Олеся Обертаса. К.: Смолоскип, 2010. 804 с.
48. Семененко В.І. Хто такі українці? Що таке Україна? Х: ВД «ШКОЛА», 2010. 160 с. – (Історичний архів: Маленькі таємниці великої історії).
49. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська державна ідея. Проблеми формування еволюції, реалізації. К.: Альтернативи, 1997. 366 с.
50. Трофим'як Б. Гімнастично-спортивні організації в національно-визвольному русі Галичини. Тернопіль, 2001. 694 с.
51. Yehrechii O., Deliatynskyi R. The repressive policies of the polish authorities against the Greek Catholic Clergy in 1919: methods and features. East European Historical Bulletin. 2020. Issue 15. S. 117–127. URL: <http://eehb.dspu.edu.ua/issue/view/12407>

Законодавчі акти, нормативні документи, інструктивні, методичні матеріали та рекомендації міністерств і відомств

Нормативно-правова база України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

Наукова бібліотека ПНУ. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/>

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>